बाबा हे दीनदयाळू परमेश्वराचे अवतार आहेत. साई रूपातच मला प्रत्यक्ष पांडुरंगाचे दर्शन घडले. अशा तऱ्हेने बाबांनी गौळी बुवांना पांडुरंगाचे दर्शन घडवून आपले शिष्य बनविले.

४) बाबांसाठी जीवाचे रान करणारी, रोज ते जेथे असतील तेथे त्यांना जेवण नेऊन देणारी बायजा, आज तिच्या लग्नाचा पन्नासावा वाढदिवस तिची तब्येत बरी नव्हती तरीपण तिने वरण भात, भाज्या, पुऱ्या, बासुंदी, चटणी आदी पदार्थ तयार केले. पाटील व मुलाला तिने जेवू घातले. बाबांनी हे अन्न खावे अशी तिची फार इच्छा म्हणून ती दोन वेळा मशिदीत जाऊन आली. बाबा भेटले नाहीत. निराशेने घरी येऊन ती सतरंजीवर पहुडली इतक्यात "बायजामाय माझ्यासाठी जेवण है का? हे बाबांचे शब्द तिच्या कानी पडले. धावतच उठून तिने बाबांचे पान वाढले. त्यांना पोटभर जेऊ घातले. तिला परमेश्वर जेवल्याचा आनंद झाला. बाबांनीही तिला जेवावयास बसविले. स्वतः वाढणी केली. आग्रहाने तिला भरपूर जेवावयास घातले. बाबा निघाले तेव्हा बायजा व पाटील उभयतांनी बाबांना नमस्कार केला. बाबांनी आशिर्वाद दिला व कफनीतील उदी काढून बायजाच्या कपाळावर लावली आणि काय आश्चर्य! बाबांच्या रूपात बायजाला शिवशंकराचे दर्शन घडले. कितीतरी वेळ ती बाबांकडे पहात होती.

५) एकदा बाबांचे भक्त म्हाळसापति व माधवराव आईने केलेला देवीचा नवस फेडण्याकरिता वणीला (नाशिकला) पोहचले. ती वेळ मध्यान्हाची असल्यामुळे, देवीची मध्यान्हाची आरती चालू होती. देवीचे मोहक ध्यान पाहून दोघेही तल्लीन होऊन पहात होते. इतक्यात देवीच्या जागी त्यांना साई भगवान दिसू लागले. आरती संपली लोक देवीचा जयजयकार करू लागले, सप्तशृंगी माताकी जय. तर आनंदाने बेहोष होऊन माधवराव जय शिरडेश्वर जय साई भगवान असा जयघोष करीत होते. अशा तऱ्हेने बाबांनी माधवरावांना देवीच्या रूपात दर्शन दिले.

६) केळकरांचा नोकर मेघा शिवभक्त कधी कधी केळकरांबरोबर शिरडीत येत असे. पण बाबांना तो मुसलमान अवलिया समजे. त्याची शिवभक्ति पाहून बाबांनी त्याला स्वप्नात त्रिशूळ शोधून काढावयास सांगितले. तसेच एकदा दर्शनाला आला असताना त्याला शिवलींग देऊन पुजा करण्यास सांगितले. पुढे पुढे तो बाबांना शिव समजून दोन मैलावरून गंगा आणून त्यांना स्नान घाली व बिल्व पत्रे डोक्यावर वाही. ह्या त्याच्या प्रामाणिक सेवेमुळे बाबांनी त्याला शिवस्वरूपात दर्शन दिले.

७) बाबा कलावंतांना भरपूर पैसे देतात हे ऐकून दक्षिणेकडील एक कुटुंब (मद्रासी) शिरडीत आले. बाई रामभक्त व सात्विक होती. चिपळ्यांच्या तालावर ती राम रामच गीत गात होती. बाबा शिळेवर बसून तन्मयतेने गीत ऐकत होते. द्वारकामाईतील भक्त तल्लीन झाले होते. इतक्यात बाईच्या डोळ्यांतून अश्रुधारा वाहू लागल्या कारण तिला रामदर्शन घडले होते. गाणे संपले. बाबांनी तिला आशिर्वाद व दोन रुपये दिले. बाईने आपल्याला रामदर्शन घडल्याचे पतीला सांगितले. पण तो ते मानण्यास तयार नव्हता. कारण बिदागी कमी मिळाली म्हणून तो नाराज होता. रागाने त्याने आपले बिऱ्हाड मारूतीच्या देवळात हलविले. देवळात पहाटे बाबांनी स्वप्नात त्याला विचारले, तुला काय पाहिजे? तो

म्हणाला, रामदासांना मी गुरुस्थानी मानतो मला त्यांचे दर्शन घडवा. बाबांनी त्याला मागे पहावयास सांगितले तो काय बाबांच्या रूपात त्याला प्रत्यक्ष रामदासाचे दर्शन घडले. त्याने आपला शिरडी सोडण्याचा बेत रहित करून मुक्काम वाढविला. अशातऱ्हेने बाबांनी बाईला रामाचे व पतीला रामदासाचे दर्शन घडविले.

अशा तऱ्हेने बाबांनी त्यांच्याकडे येणाऱ्या भक्ताला निरनिराळे चमत्कार दाखवून आपणाकडे खेचून घेतले. नास्तिकाचेही मनातील विचार ते द्वारकामाईत येताच ते बोलून दाखवित व त्यांना आपले शिष्य बनवित. 'शिरडीस ज्याचे लागतील पाय टळती अपाय सर्व त्याचे' हे त्यांचे वचन त्यांनी खरे करून भक्तांची दुःखे नाहिशी करून कल्याण केले. कित्येकांना त्यांनी संतती तर कित्येकांना संपत्ती दिली. आजही जे त्यांना विश्वास व श्रद्धेने भजतात, त्यांना अनुभव मिळतात. हे साईलीलाच्या अंकाच्या प्रसिद्ध होणाऱ्या अनुभवावरून कळून येईल. अशा या जगाचे कल्याण करणाऱ्या अनंत कोटी ब्रह्मांडनायक सद्गुरु साई भगवानांना माझे कोटी कोटी प्रणाम.अशीच कृपा त्यांनी आम्हा भक्तांवर ठेवावी.

श्री साईनाथ प्रसन्न

जयदेवा जयदेवा जय साईनाथा
चरणी ठेवितो तुझ्या मी माथा ।। धृ० ।।

सकळ भक्तजन तुझे नाम घेती
दुःख हरून संकट मुक्त होती
जयदेवा जयदेवा जय साईनाथा
चरणी ठेवितो तुझ्या मी माथा ।। १ ।।

निशी दिनी भक्तांचा मेळा येतो
साई नाथा तू नवसाला पावतो
जयदेवा जयदेवा जय साई नाथा
चरणी ठेवितो तुझ्या मी माथा ।। २ ।।

भक्तजन सकळ आरती करती
साईनाथा तुज ओवाळून आरती
जयदेवा जयदेवा जय साईनाथा
चरणी ठेवितो तुझ्या मी माथा ।।३ ।।

रूप तुझे सुंदर विमल ज्ञान
भक्तावरी सदोदीत असते ध्यान
जयदेवा जयदेवा जय साईनाथा
चरणी ठेवितो तुझ्या मी माथा ।। ४ ।।

— श्री. घोरपडे
वरळी, मुंबई - २५.

बाबा माझे माता पिता

— सौ. दिपा स. आळवेकर
३/१२४, खेरनगर, वांद्रे(पूर्व)
मुंबई - ४०० ०५१.

'शिरडी के साईबाबा' हा सिनेमा पाहिल्यापासून बाबांच्या विषयी माझ्या मनात भक्ति उत्पन्न झाली. पण या गोष्टीला बरेच दिवस झाले. १९८४ ते १९८५ सालापासून बाबांची ओढ जास्त लागली ती अशी साईलिलाचा दिवाळी अंक माझ्या पतीने आणून दिला. तो वाचून तर अक्षरशः मी बाबांच्या भक्तीत बुडूनच गेले, पण बाबांचे दर्शन घडणे कठीण वाटायला लागले. कारण बाबांची इच्छा झाल्याशिवाय शिरडीस जाणे होत नाही व जवळ साईबाबांचे देऊळ पण नाही. घरी फोटो फक्त होता. त्याची पूजा करून मनाचे समाधान करीत राहिले. पण काय चमत्कार बाबांची कृपा झाली आणि जवळ साईमंदिर झाले. शिरडीलादेखील जाण्याचा योग आला मग बाबांच्या विषयी मनात खूपच आदर वाटायला लागला. ८५ साली मला बराच त्रास झाला. आजारपणाने तर सीमाच केली. आजारपणात महिना दोन महिना गावी जाणे असे चालले व माझे पती एकटेच असल्याकारणाने गावाकडील व येथील आम्हालाच बघावे लागते. या सर्वांमुळे माझी प्रकृती बरीच खालावली. डॉक्टरकडे जाऊन सर्व तपासणी केली तर, डॉक्टर म्हणतात की, फक्त टॉनिक खा. काही आजार नाही. मग अशा वेळेस फक्त आधार बाबांचा.

अशावेळी मन शांत राहू दे, मनात काही विचार येऊ नयेत म्हणून दोन क्लास सुरू केले. शिवणकला व हस्तकला.

मन उदास बेचैन. काही सूचेना. पण डोळ्यासमोर फक्त बाबा. घराबाहेर पडताना बाबांची उदी लावणे, बाबांची अंगठी घालणे, अंगाला उदी लावणे, नित्यनेमाने बाबांची प्रार्थना करणे, गुरुवारी अभिषेक करणे असा नियम ठेवला आणि काय आश्चर्य बाबांची कृपा झाली. मी शिवणकलेच्या परीक्षेत पहिल्या वर्गामध्ये पास झाले व हस्तकलेमध्ये २ रा नंबर आला.

आता माझा आनंद गगनात मावेनासा झाला. असे आजपर्यंत लहान मोठे अनेक अनुभव आम्हा उभयतांना आले. बाबांचे किती उपकार मानावेत. बाबांचे उपकार आयुष्यात फिटणार नाहीत.

बाबांना एक मागणे मागितले. प्रत्येक वर्षी आपल्या समाधीचे दर्शन घडू दे, हे बाबांनी ऐकले आणि या वर्षीही शिरडीस जाण्याचा योग आला. पण तब्बेतीची कुरबूर चालूच होती. पण बाबांनी माझी कधीच आणि कुठेच निराशा केली नाही. घरी असले तर काम करणे अशक्य होते. पण काम कधीच रहात नाही. बाबांचे नुसते नाव घेतले की बाबा मदतीला धावून येतात.

आता शिरडीला गेले तेव्हाची गोष्ट. बाबांवर सर्व काही सोपवले. बाबा पाठीशी असल्यावर मला कसले भय आणि शिरडीस जाणे नक्की केले. शिरडीस गेलो, बाबांचे

दर्शन घेतले व येताना आमच्या वर्गामधील बायकांनी त्र्यंबकेश्वरला जाण्याचे ठरवले. त्याप्रमाणे सर्वच बायकांनी तेथे पोहचल्यावर शंकराने जेथे जटा आपटली ते ठिकाण पहाण्याचे ठरवले. पण काय गंमत सांगू! ७५० पायऱ्या चढून हे घडणार होते. पण बाबांची कृपा. बाबांचे नाव घेतले 'बाबा इच्छा आहे पण हे घडणं कठीण आहे, आपण बरोबर असाल तर काहीच अशक्य नाही.' बरोबर ७ वर्षाची मुलगी, मग बाबांचा धावा केला आणि पायऱ्या चढायला सुरुवात केली आणि विशेष म्हणजे सर्व बायकांमध्ये सर्वांच्या आधी आम्ही वरती पोहचलो व दर्शन घेऊन परतलो. सांगा हे सर्व बाबांच्या मुळेच शक्य झालं की नाही? व संध्याकाळी मुंबईस सुखरूप पोहचलो.

असे हे बाबा भक्तांसाठी किती काळजी घेतात यावरून नक्की दिसून येते.

अजून तब्येतीची थोडी तक्रार चालू आहे पण बाबा मला नक्कीच बरे करणार अशी खात्री आहे. आजपर्यंत बाबांनी माझ्या सर्व इच्छा पूर्ण केल्या आणि इथून पुढेही करणार अशी खात्री आहे. अशा बाबांना माझे व माझ्या कुटुंबियांचे कोटी कोटी प्रणाम. श्रद्धा व सबुरी हवी म्हणजे बाबा नक्कीच भक्तांच्या इच्छा पूर्ण करतात.

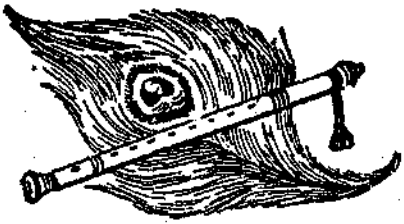

"प्यारे साईबाबा हमें आशिर्वाद दो"

— श्री. भा.अ. बेलेकर
७/९९ राजेंद्र नगर
दत्तपाडा. बोरिवली
मुंबई–४०० ०६६

मे महिन्याची बारा तारीख कारखान्याचा वरचा पत्रा भयंकर तापला होता. तव्यावरच्या माशासारखी हालत झाली होती. डोळ्यांसमोर पाण्यावर पसरलेल्या पेट्रोल सारखे रंग भासत होते. अंगावरचे सगळे कपडे उतरवून थंड पाण्याच्या डोहात डुंबाव असं वाटत होतं. परंतु आमच्या ह्या भाईंदर शहरात प्यायच्या पाण्याच्या एका ग्लासाकरिता गाडी पकडून दहिसरला जावं लागतं तेव्हा थंड पाण्याचा डोह फक्त स्वप्नातच उपभोगायचा.

जीवाची अशी तडफड चालू असतानाच उन्हाळ्याच्या भयंकर तापाने कासावीस झालेल्या, आमचा पत्ता शोधण्याकरिता बराच वेळ भटकावं लागल्याकारणाने वैतागलेल्या एका गिऱ्हाईकाने आमच्या कारखान्यात प्रवेश केला. उंची सफारी सूट, हातात व्हि.आय.पी. ट्रॅव्हलाईट, फोम लेदरचा लाईटवेट पॉवर शू. गिऱ्हाईक टोटली रईस वाटत होता.

खोटं खोटं हसत मी स्वागत केलं. गिऱ्हाईकाने बॅगेतून पृथ्वीच्या गोळ्याचं जपानी मॉडिल बाहेर काढलं. माझ्या हातात पृथ्वीचा गोळा ठेवत गिऱ्हाईक वदलं, इसका डाय बनानेका है। कोटेशन क्या होगा?

मॉडिल बघितल्याबरोबर हे काम सोप नाही याची खात्री झाली. अफलातून कोटेशन सांगून गिऱ्हाईकाला उडवून लावावं असा अंदाज करून कोटेशन सांगितलं. तीस हजार रूपया होगा साब!

वाटलं गिऱ्हाईक भडकेल आणि तणतणत निघून जाईल. आश्चर्य! तसं काही घडलच नाही. गिऱ्हाईक थांबलं आणि विचारत होत डाय कितने दिनमें बनाओगे? मी म्हटलं, कुछ नहीं बोल सकता सेठ। जब होगी तब लेके जाना। गिऱ्हाईकाने बॅग उघडली आणि कॅश पंधरा हजार रूपये अॅडव्हान्स टेबलावर ठेवली. माझ्या घशाला कोरड पडली. आता इज्जतचा सवाल होता. आपल्याने हे काम होणार नाही असेही मी सांगू शकत नव्हतो, आणि मी हे काम करिनच असा आत्मविश्वास जोपर्यंत मला वाटत नाही तो पर्यंत अॅडव्हान्सला हात लावून स्वतःची मान कसायाच्या कैचीत घ्यायची माझी तयारी नव्हती. गिऱ्हाईक अॅडव्हान्स फेकून पंधरा दिनके बाद आऊंगा असं बजावून निघून गेलं होतं.

मॉडिल पुढ्यात ठेवुन बराच वेळ काही आयडिया सुचते का ह्याची वाट पहात बसलो. रात्रीचे आठ वाजले ओव्हरटाईमला थांबलेले कामगार गुड नाईट करून एक एक करून निघून गेले. कारखाना बंद करण्याकरिता थांबलेल्या वॉचमनला बाहेरून शटर बंद करायला सांगितलं आणि काम संपल्याशिवाय घरी येणार नाही असा निरोप पाठवला. रात्रीचा एक वाजला तरी कामाची सुरवात कशी करावी याची कांही लिंक लागेना. भयंकर थकवा आला होता. पापण्या जड होऊ लागल्या होत्या, बाबांच्या फोटोकडे पहात हात जोडले आणि म्हटलं, "प्यारे बाबा इज्जतका सवाल है। प्यारे साईबाबा आशीर्वाद दो। बाबा आशीर्वाद दो। बाबा आशीर्वाद दो।" असं पुटपुटत असतानाच निद्रादेवीनं हळूच आपलं पांघरूण माझ्यावर केव्हा पसरलं हे समजलच नाही. स्वप्न पडत होतं. मला अवकाशयानाच्या खिडकीतून दूरवर पृथ्वी दिसत होती आणि माझे प्रेमळ बाबा विषुवृत्तापासून उत्तर ध्रुवाच्या आसापर्यंत तुरू तुरू चालत होते आणि उत्तर ध्रुवाच्या आसापासून विषुवृत्तापर्यंत परत येत होते, मी आनंदाने ओरडलो बाबा! पंचेचाळीस| डिग्रीच्या प्लेटवर जर पृथ्वीचा गोळा बसवला तर माझ्या मशिनचे कटिंग टूल गोळ्याच्या विषुवृत्तापासून उत्तर ध्रुवाच्या आसापर्यंत कटिंग करू शकते आणि तसं झाल तर अक्षांश| रेखांश, प्रदेश आणि त्यांची नाव हे सारं आपण कोरू शकतो, पहाटेचे चार वाजले होते. बाबांच्या आशिर्वादाने पुलकीत झालेलं शरीर हवेत तरंगत असल्याचा भास होत होता. सकाळी माझा कारागिर विलास आणि तंत्रज्ञ मुलगा अतुल यांना कामाची योजना समजावून सांगितली. पांच दिवस आणि पांच रात्री सतत काम करून डाय बनवली. जपानी मॉडेलच्या हुबेहुब मॉडिल मोल्ड केला आणि त्याचदिवशी आम्ही तिघांनी शिर्डीच्या बाबांच्या समाधीवर डोकं ठेवण्याकरिता संध्याकाळची गाडी पकडली.

बाबांनी मुलाला पुनर्जन्म दिला

— श्री. लक्ष्मण देऊ धुरी
सेंट्रल लेबर इन्स्टिट्यूट
सायन, मुंबई - ४०० ०२२.

साई साई नित्य म्हणाल
सात समुद्र करीन न्याहाल
या बोला विश्वास ठेवाल
पावाल कल्याण निश्चये
घ्या ही बाबांची प्रचिती.

मी तसा काही श्री साईबाबांचा कोणी मोठा भक्त मुळीच नाही. फक्त वरील लोकांप्रमाणे मात्र सकाळी उठतेवेळी, संध्याकाळी, दुपारी, चालत्यावेळी, खाते वेळी, मात्र बाबांचे नाव घेत राहतो. आलेल्या संकटाच्या वेळी बाबांचा धावा करतो. कित्येक मोठमोठ्या संकटातून बाबांनी मला सावरले आहे. साईबाबांचे एक साईस्तोत्र मात्र मला पाठ आहे. या स्तोत्रावरच मी मोठमोठ्या संकटातून तरत आलो आहे. मला अशाच एका मोठ्या संकटामधून बाबांनी कसे सावरून धरले, बाबांनी माझ्या मुलाला पुनर्जन्म कसा दिला याचा प्रत्यक्ष पुरावा मी आपणा साईभक्तांपुढे ठेवित आहे.

८ वर्षापूर्वी माझा मुलगा भूपेंद्र जन्म ७-४-१९७४ गुरुवार, गुरुपौर्णिमा. हा मुलगा तीन वर्षाचा असताना हगवणीच्या आजाराने आजारी होता. तो नॅशनल हॉस्पिटलला माहीम मध्ये १९ दिवस ॲडमिट होता. त्याची प्रकृती फारच गंभीर होती. डॉ. आणि हॉस्पिटलमधील स्टाफ फारच प्रयत्न करीत होते. परंतु मुलाची प्रकृती फारच खालावत चालली होती. डॉक्टर पण म्हणाले आम्ही फार प्रयत्न करीत आहोत परंतु मुलाची प्रकृती सध्या फारच गंभीर आहे. जर चार दिवसामध्ये मुलाच्या प्रकृतीमध्ये सुधारणा दिसून आली तर घाबरण्याचे कारण नाही. एके दिवशी मुलाची प्रकृती पहिल्यापेक्षा गंभीर झाली. डॉ. बजाज हे नेहमी ३-३० ते ४-०० या टाईमात येत असत परंतु त्या दिवशी मुलाची प्रकृती ज्या वेळी जास्त झाली त्याच वेळी ते १-०० वाजता हॉस्पिटलमध्ये हजर झाले. डॉक्टरांनी पुष्कळ प्रयत्न केले, दुसऱ्या दिवसापर्यंत मुलाची प्रकृती फारच गंभीर होती. संध्याकाळचे ७ वाजले होते, आम्ही सर्वजण मुलाच्या खाटे जवळ उभे होतो. मुलाने एका मोठ्या माणसाप्रमाणे बोलून दाखवायला सुरुवात केली की तुम्ही आता सर्व घरी जा मी माझ्या घरी जातो. मला जेवायला बोलवित आहे. हे त्याचे शब्द मी ऐकताच एक मिनिटाच्या आत काय होणार हे मी समजलो. मला साईबाबांनी स्फूर्ती दिली मी ताबडतोब मुलाचा हात हातात धरला आणि मोठमोठ्याने साई स्तोत्र म्हणायला सुरुवात केली, मी समजलो मुलगा जर वाचला तर याच साईबाबांच्या कृपेने असे म्हणत मी स्तोत्र बोलायला सुरवात केली. माझ्या तोंडून साई

स्तोत्र म्हणून संपले आणि काय चमत्कार मुलगा ताबडतोब खाटेवर उठून बसला. मी जाऊन डॉक्टरना सांगितले, डॉक्टरांचा विश्वास बसेना कारण डॉक्टर मुलाच्या खाटेजवळ येऊन मुलाच्या पोटाचे १०/१० मिनिटांनी मोजमाप घेऊन जात होते. अशा प्रकारे या मुलाची गंभीर स्थिती होती परंतु साईबाबांनी त्याला यमाच्या दाढेतून सोडवून घेतले व त्या मुलाला बरे केले. आज हा मुलगा ६ वी च्या वर्गामध्ये आहे. अवर लेडी ऑफ गुड कौन्सील हायस्कूल सायन येथे शिकत आहे.

तो रोज संध्याकाळी न विसरता इतर मुलांना बरोबर घेऊन व स्वतः पेटी वाजवून साईबाबांची भजने गातो. अशा अनेक मोठमोठ्या संकटातून बाबांनी मला वाचविले आहे व वाचवित आहेत. ओम श्री साईराम साईराम साईराम.

साई भक्ती

— सौ. सुधाताई चैतन्य

१४ राजस्व ग्राम, इंदोर - ४५२ ००२.

आपण बसतो, फिरतो, एकटे असतो तेव्हा सारखे डोक्यात विचार येतात. पण त्यावर उपाय काय? पुन्हा पुन्हा मन आवरायचे आणि शांतपणा स्विकारायचा. प्रत्येकजण सुख मिळविण्यासाठी धडपड करीत असतो. मी जी गोष्ट सांगते आहे, ती अश्या परिस्थितीचे सौम्य रूप आहे.

मी दुपारच्या वेळी शांततेत पडले होते. माझ्या आईचे बोल म्हणजे लहानपणी मला सांगितलेली गोष्ट माझ्या मनात आली, ती म्हणजे प्रल्हादाची. म्हणे, 'सर्व चराचरांत ईश्वर आहे', हे खरे आहे का? आणि नेहमी **म्हणत असलेली** ओवी मला आठवली —

मनी धरावे ते होते। विघ्न अवघेची नासोनी जाते।
कृपा केलीया गुरुनाथें। प्रचिती येते।

झालं! माझं मन साईबाबांच्या चरित्राकडे वळलं. मानवी जीवनात सर्वदा उपकारक गुरुसारखे दुसरे तत्व नाही. बाबांची आठवण झाल्याबरोबर मनात पुज्य भाव उत्पन्न झाले. हे सर्वश्रेष्ठ आहेत. कलीयुगातला चालता बोलता ईश्वर आहे. व बुद्धि, तप, सिद्धी, वैराग्य, विज्ञान, दयाळूपणा, परोपकारशीलता व ज्ञानपरिपाकनिधी आहे. बाबांना पारसमनी म्हटलं तरी काही वावगे होणार नाही.

मी दाभोलकरकृत साईचरित्र हातात घेतले व वाचू लागले.

ऐसा तुम्हां हृदयस्थ जो मी। तयास नमा नित्य तुम्ही।
भूत मात्राच्याही अंतर्यामी। तोच तो मी वर्तती।। ७०।। अध्या. १५।।
यास्तव तुम्हांस जो जो भेटे। घरी दारी अथवा वाटे।
ते ते ठायी मीच रहाटे। मीच निष्ठे त्या माजी।। ७१ ।। अ. १५।।

मी पुस्तक तसेच खाली ठेवले व प्रार्थना करू लागले. "देवा! तू परम कृपाळू आहेस. भक्तकल्प कामतरू आहेस. पूर्वी मला माझी प्रार्थना प्रचिती दिलीस तेव्हा आता शेष राहिलेले पारीजातकाचे झाड काढण्याचा दोष घेऊ नको. तुझ्या भक्तांस तुझी पूर्ण भक्ती, त्यांना माझ्या मनाचा रोग मी सांगू शकणार नाही. जर सांगितला तरी काही उपयोग होणार नाही. तू जर सर्वांच्या आत्म्यात आहेस तर माझे कोडे ती पूर्णपणे ओळखले असशीलच. अशा पेचप्रसंगी तुला धावून यावयास पाहिजे. भक्तांकरता प्रत्येक क्षणी देवाने भक्ताला आधार दिला आहे. मी एक गरीब भक्त तुला काय देऊ? माझे मन जे सैरावैरा दवडत होते ते मी तुला अर्पण करते.

काय आश्चर्य! दारात उज्जैनचे साखरे यांनी हाक मारली. मी त्यांना ओळखत नव्हते. त्यांनी आपला परिचय दिला. व सांगितले की, तुमची मुलगी आम्हास पसंत आहे. पुढील गोष्टी करण्यासाठी आलो आहोत. 'पण पूर्वी तर मुलीला पत्रिका जमत नाही या प्रश्नावर नाकारली ना?"

'अहो, काल साखरे आले, त्यांनी सांगितले की मी साई मंदीरात उभा असताना एक गृहस्थ आला व त्याने सांगितले की, आत्ताच उज्जैनला भावाला सांगा की आलेली मुलगी नाकारू नका. मला आपल्या मुलीचे स्थळ सांगण्यात आले व मी पक्क करण्या करता आलो आहे."

मी वर टांगलेल्या साई छबीकडे पहातच राहिले. मुलीचे लग्न झाले. तिला आता मुलगी झाली आहे. पत्रिकेत दाखविलेली 'एक नाड' साई कृपेने नष्ट झालेली आहे.

माझे मत ठाम झाले की, संसाराच्या क्षणिक सुखासाठी शरीर भ्रष्टविणे व झीज सोसने व्यर्थ.साईबाबांकडे हात पसरा व पारीजातकाचे झाड फुलांनी लडू द्या । साईचरणी समर्पण .

श्री विठ्ठल दर्शन

—सौ. निर्मला चं. मालवणकर
साई-स्मृति
व्हिन्सेन्ट स्क्वेअर, दादर.

महाराष्ट्र हा संतांच्या भूमीचाच देश आहे. ज्ञानेश्वर, एकनाथ, रामदास, तुकाराम ह्यांच्या सारख्या थोर संतांनी आपणास भक्तीचा मार्ग सोपा व सरळ करून दिला. त्याप्रमाणे हल्ली शेगांवचे गजानन महाराज, शिर्डीचे साईबाबा, गाडगे महाराज असे थोर संत होऊन गेले. संत आपल्या भक्तांचे कोड कौतुकही पुरवितात व त्यांच्या संकटाच्या वेळेस पाठीशी उभे रहातात.

शिर्डीस जेव्हा साईबाबा प्रत्यक्ष होते. तेव्हा त्यांचे भक्त त्यांच्या आज्ञेशिवाय कोणतीच गोष्ट करीत नसत. बाबांना विचारीत व त्यांचा होकार मिळाला म्हणजेच पुढचे पाऊल उचलत.

असेच एकदा बाबांच्या परमभक्त तर्खड आई शिर्डीत असताना त्यांना पंढरपूरास जाण्याची फार इच्छा झाली. त्यांनी बाबां जवळ आपली इच्छा प्रकट केली. तेव्हा बाबांनी त्यांना पंढरपूरास जाण्याची आज्ञा दिली.

नंतर त्या मुंबईत आल्या तेव्हा त्यांच्या घरी एकदा गाडगेमहाराज आले. त्यांना "मी पंढरीस येत आहे." असे आईने सांगितले, ते म्हणाले, "ये बाय, माझी झोपडी तुला उघडी आहे. मी पण तेथेच आहे."

आणि खरोखर एक दिवस आपल्या मुलास घेऊन तर्खड आई गाडगे महाराजांच्या झोपडीत उतरल्या.

गाडगे महाराज तेथेच होते. ते म्हणाले, "बाय आपल्या चार जणांच्या भाकऱ्या भाज. एक पाहुणा रात्रीच्या वस्तीला येणार आहे."

त्या प्रमाणे त्यांनी चौघांचे जेवण केले. खरोखर रात्री एक काळा पाहुणा अंगावर काळी घोंगडी घेऊन आला. तो आत शिरताच फुलांचा व आबीराचा सुगंध दरवळला. पण मुलाने किंवा आईने हा इतका सुंदर वास कसला व हा पाहुणा कोण म्हणून विचारले नाही. रात्री जेवण करून पहाटेच तो निघून गेला. दुसऱ्या दिवशी सकाळीच तर्खड आई स्नान करून विठोबाच्या देवळात पुजेस गेल्या. पुजाऱ्याने गाडगे महाराजांच्या पाहुण्या म्हणून त्यांना विठोबाची पुजा करावयास दिली. (त्या वेळेस आता सारखी गर्दी नसे) त्यांनी अगदी अंतःकरणाने भावपूर्ण पुजा केली. व गळ्यांत फुलांचा हार, घालण्यासाठी हात वर केला तर मूर्ती उंच असल्यामुळे गळ्यात हार घालणे शक्य नव्हते. त्यांनी क्षणभर डोळे बंद करून देवाचा धावा केला. (त्या ठेंगू होत्या) तो काय चमत्कार! ह्या कलियुगातही मूर्तीची मान खाली झाली व आईने गळ्यात व्यवस्थित हार घातला. हा चमत्कार आईच्या मागे उभ्या असलेल्या पुजाऱ्याने पाहिल्यावर दोन मिनिटे तो तोंड उघडे ठेऊन पहातच राहिला. क्षणभर तो आपले भानच विसरला. शुद्धीवर आला तो आईच्या पायावर साष्टांग नमस्कार घातला. मी इतकी वर्षे पूजा करतो पण आज तुमच्या मुळे मला खरे दर्शन झाले मी अगदी धन्य झालो. तुमच्या पुण्याईनेच मी हा चमत्कार प्रत्यक्ष पाहू शकलो."

घरी आल्यावर गाडगे महाराज म्हणाले, "काय बाय दर्शन झाले ना?" काल पासूनच विठोबा इथे येऊन उतरला होता. अग तो रात्रीचा पाहुणा विठ्ठलच होता" तेव्हा त्या दोघा आई लेकांच्या डोक्यात प्रकाश पडला की काल जो फुलांचा व बुक्क्यांचा सुगंध सुटला होता, तो प्रत्यक्ष विठ्ठल आपल्या झोपडीत होते म्हणून.

शिर्डीस गेल्यावर बाबांनी पण "तू दर्शनाने तृप्त झालीस ना?" असे तर्खड आईना विचारले.

भक्तासाठी संत काय काय चमत्कार करतील ते सांगता येत नाही.

भक्ताची भक्ती मात्र कसोटीला उतरावी लागते. बाबांच्या पायी माझे शत कोटी प्रणाम्.

—: श्री साई साक्षात्कार :—

— श्री. सदानंद लक्ष्मण वाईरकर,
२०/१५३५ श्री गणेश नटेश्वर सोसायटी,
गोराई कॉलनी, बोरीवली (प.),
मुंबई नं. ४०० ०९२.

अढळ श्रद्धा, अतिप्रामाणिकपणा, निस्वार्थीवृत्ती, परोपकारीपणा, सदा हसत व अहंकार न बाळगता श्रीसद्गुरू साईबाबांची नित्य सेवा केल्यामुळे महान देवपुत्र श्री साईबाबांनी माझी जीवननौका संसाररूपी अथांग सागरातील गुंतागुंतीच्या भोवऱ्यातून सुप्रगतीच्या दिशेने जाण्यासाठी मला वेळोवेळी स्वप्नात साक्षात्काररूपी दर्शन व शुभ-अशुभ गोष्टींबाबतही मार्गदर्शन केले आहे. तिथपासून माझे जीवनच साईमय व सुगंधमय झालेले आहे. श्रीसाई आपल्या दैवी शक्तीने काय काय चमत्कार दाखवितात याची कल्पना सर्वच साई भक्तांना आहे, परंतु ती इतरांनाही यावी म्हणून मी श्री साईलीलेचे आलेले अनुभव प्रगट करीत आहे.

मी गुरूवार ता. २६ मे १९८३ या शुभदिनापासून श्री साई सच्चरित ग्रंथ वाचण्यास सुरूवात करताच मनात ठरविले की आज कोणी अनोळखी गृहस्थ बाबांच्या रूपाने आमच्या घरी जेवावयास आले तर मला साई भक्तीचे फळ मिळेल व समाधान लाभेल, तोच अवघ्या दीड तासाच्या आत व्यवस्थित कपडे परिधान केलेले, हातात झोळी घेतलेले वयस्कर गृहस्थ (भिकारी नव्हे) आमच्या घरी येताच त्यांना आत बोलावून अतिआग्रहाने श्रीखंड पुरीचे भोजन दिल्याचा आनंद आम्हाला झाला. अशाप्रकारे बाबा कोणाच्याही रूपाने आमच्या घरी पदस्पर्श करून संतुष्ट होऊन गेलेत. घरात कोणाचीही तब्येत बिघडण्यापूर्वीच स्वप्नाद्वारे बाबा मला पूर्व सूचना देतात व त्वरित डॉक्टरी औषधांपूर्वीच व नंतर औषधातूनही ऊदी मिसळून घेता आरामही पडतो. श्री साईबाबांचे लॉकेटही माझ्या गळ्यात नेहमी असावे याबद्दलही त्यांनी मला स्वप्नात एकाच पहाटे परत परत सांगितले आहे. मी ज्या ज्या वेळी श्री क्षेत्र शिर्डीमध्ये माझ्या अतिजवळच्या माणसांचे हार श्रीसाईबाबांना घालतो त्या माणसांच्याही जीवनात सुखसमाधानाची घडी पसरलेली असेल हे स्वप्नाद्वारे श्री साईने मला सूचित केलेले आहे.

तसेच दैनंदिन जीवनातही बारीक सारीक अनुभव मला येतच असतात. श्री साईनाथ महाराज मला स्वप्नात किंवा मुंबईच्या अल्पावधीच्या लोकलगाडीच्या प्रवासातही साक्षात्काररूपी दर्शन देऊन वेळीच शुभ-अशुभ गोष्टींबाबत किंवा योग्य-अयोग्य व्यक्तिबाबत जाणीव करण्याच्या कामी प्रयत्नशील राहून माझ्या पाठीशी सावलीसारखे उभे राहतात याबद्दल मी त्यांचा आजन्म ऋणी आहे आणि असेच श्रीसाईबाबा माझ्या जीवन वेलीवर फुललेल्या कुमार भूषण व साईकिरण या दोन सुमनांच्याही भावी जीवनात सुख समाधानाचा भरभराटीचा सुगंध पसरवून संबंध आयुष्यात त्या दोघांनाही कशाचीही कमतरता भासू देणार नाहीत हे निर्विवाद सत्य आहे. अशा माझ्या अति महान देवपुत्र लाडक्या श्री साईबाबांना कोटी कोटी प्रणाम!

श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी
श्री साईबाबा संस्थान प्रकाशित पुस्तकांची यादी

अनु. पुस्तकाचे नांव	भाषा	किंमत	पॅकिंग व पोस्टेज
१. श्री साई चरित्र	मराठी	३४-५०	६-००
२. —"—	इंग्रजी	२०-००	४-२५
३. —"—	हिन्दी	१६-००	४-२५
४. —"—	कन्नड	१०-००	४-००
५. —"—	तेलगू	१४-५०	५-२५
६. —"—	तामीळ	१२-००	४-५०
७. —"—	सिंधी	२२-००	४-५०
८. गुजराथी पोथी	गुजराथी	३१-००	६-००
९. श्री साईलिलांमृत	मराठी	७-५०	४-००
१०. —"—	गुजराथी	४-२५	४-००
११. अवतार व कार्य	मराठी	६-५०	४-००
१२. स्तवन मंजिरी	मराठी	०-३०	३-५०
१३. —"—	गुजराथी	०-३०	३-५०
१४. सगूणोपासना	मराठी	०-७०	३-५०
१५. चार अध्याय	मराठी	१-२५	३-५०
१६. सगूणोपासना	सिंधी	१-२५	३-५०
१७. सचित्र साईबाबा	इंग्रजी	३-४०	३-५०
१८. मुलांचे साईबाबा	मराठी	१-५०	३-५०
१९. —"—	इंग्रजी	२-००	३-५०
२०. —"—	तेलगू	२-५०	३-५०
२१. —"—	गुजराथी	१-५०	३-५०
२२. गाईड टू होली शिरडी	इंग्रजी	१-५०	३-५०
२३. —"—	मराठी	१-५०	३-५०
२४. —"—	गुजराथी	१-५०	३-५०
२५. तेलगु पुजाविधी	तेलगु	——	——
२६. रूद्राध्याय	मराठी	०-९०	३-५०
२७. साईबाबा ऑफ शिरडी बाय प्रधान	इंग्रजी	३-००	३-५०
२८. साईबाबा ऑफ शिरडी बाय. पी. भरूचा	इंग्रजी	६-५०	४-००

Regd. No. MH BYE 26
LICENCE No. 19
Licence to Post Without Prepayment
At Dadar Head Office, Bombay-14

श्री साईबाबा संस्थान शिरडी

फोटोंची यादी

अनु. फोटोचे नांव	साईज	किंमत	पोस्टेज व पॅकिंग
१. आशिर्वाद फोटो	१४" × २०"	१-८५	३-५०
२. —"—	१०" × १४"	१-१५	३-५०
३. —"—	१०" × १२"	१-५०	३-५०
४. —"—	७" × २०"	०-६०	३-५०
५. —"—	५½" × ६½"	०-३५	३-५०
६. —"—	४" × ५"	०-३०	३-५०
७. —"—	२" × ३"	०-२०	३-५०
८. दगडावर बसलेले साईबाबा (रंगीत)	१४" × २०"	१-८५	३-५०
९. " " (काळापांढरा)	१४" × २०"	०-८५	३-५०
१०. दगडावर बसलेले साईबाबा (रंगीत)	३½ × ५½	०-६०	३-५०
११. द्वारका माई (रंगीत)	१७" × २२"	५-७५	३-५०
१२. —"—	१४" × २०"	१-६०	३-५०
१३. —"—	१०" × १४"	१-२५	३-५०
१४. समाधी फोटो	१३" × ९"	१-१५	३-५०
१५. —"—	८" × ६"	०-७५	३-५०
१६. —"—	४" × २½"	०-१०	३-५०
१७. कॅमेरा फोटो (रंगीत)	९" × १२"	१-६५	३-५०
१८. ऑफसेट फोटो	९" × १३"	१-५०	३-५०
१९. —"—	५" × ७"	०-४०	३-५०
२०. दगडावर बसलेले बाबा (निळा)	९" × १२"	०-७५	३-५०
२१. मूर्ती फोटो (बस्ट)	३¼ × ४½"	०-३५	३-५०

श्री. रा. द. बन्ने, संपादक यांनी श्री साईबाबा संस्थान, साई निकेतन, ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई - ४०० ०१४, यांचे करिता गिता ऑफसेट, बी-२३, रॉयल इंडस्ट्रियल इस्टेट, नायगाव क्रॉस रोड, वडाळा, मुंबई - ४०० ०३१ येथे छापून प्रकाशित केले.

ऑक्टोबर १९८६] पुण्यतिथि विशेषांक [किंमत १ रुप

श्री साईलीला

श्रीसाईबाबा संस्थान, शिरडीचे अधिकृत मासिक

ऑक्टोबर १९८६

श्री साईलीला

श्रीसाईबाबा संस्थान.
शिरडीचे अधिकृत मासिक

संपादक

श्री. रा. द. बन्ने

कार्यकारी अधिकारी श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडी

: कार्यकारी संपादक :

प्रा. सौ. इंदिरा खेर
एम.ए. पी.एच.डी.
(इंग्रजी आवृत्ती)

श्री. सदानंद चेंदवणकर
(मराठी आवृत्ती)

वर्ष ६५ वे] **श्रीसाईबाबा पुण्यतिथी विशेषांक** **[अंक ७ वा**

किंमत १ रुपया

दूरध्वनी क्रमांक ४१२२५६१

: कार्यालय :

"साईनिकेतन", प्लॉट नं ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई-४०० ०१४.

वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख. सह) किरकोळ अंक १ रु. फक्त.

श्री साईबाबांच्या संदेशाचा जगभर प्रसार करणे हे
श्री साईलीलाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

श्री साई वाक्सुधा

येतां कोणीही दर्शनासी।
लागतां चरण वंदावयासी।
असो हिंदु यवन वा पारसी
दक्षिणा त्यापासीं मागत॥ ९०॥

ती तरी काय थोडी थोडकी।
रुपये एक दोन वा पंचकडी।
मागत शत सहस्त्र लक्ष कोडी।
स्वेच्छा परवडी दक्षिणा॥ ९१॥

दिधली तरी आणीक आणा।
संपली म्हणतां उसनी घ्याना।
जेव्हां कोठें उसनीही मिळेना
तेव्हां मग याचना थांबवीत॥ ९२॥

आणीक तयां भक्तां म्हणत।
"फिकीर न करीं जा यत्किंचित।
देईन तुजला रुपये मी मस्त।
वैसें तूं निश्चिंत मजपाशीं॥ ९३॥

दुनियेमें किसी का कोई है।
और किसीका कोई है।
अपना तो यहां कोई नहीं है।
अपना अलाही अल्ला है॥ ९४॥

करी जो मज जीव प्राण।
ऐसियाचीच मज वाण।
तो देतां मज एक गुण।
देतो मी शतगुण तयासी"॥ ९५॥

— श्री साई सच्चरित् अध्याय १४ वा.

सुविचार

उद्योगिनं पुरुषसिंह मुपैति लक्ष्मीः।
देवं हि दैवमिति कापुरुषा वदन्ति।
दैवं निहत्य कुरु पौरुषमात्मशक्त्या।
यत्न कृते यदि न सिद्धयति कोडत्र दोषः

*

उद्योग करणाऱ्या पराक्रमी पुरुषाकडे संपत्ति चालत येते. नशीब, नशीब अशी ओरड हलके लोक करीत असतात. नशिबास बाजूस सारून स्वतःचे सामर्थ्य पराक्रमी लावतात. खटपट करूनही जर यशस्वी झाला नाही तर दोष कोणाचा?

या मासिकात प्रकाशित झालेल्या लेखातील
मतांशी संपादक सहमत आहेतच असे नाही.

श्री साईलीला — ऑक्टोबर १९८६

अनुक्रमणिका

क्रमांक	लेख-कविता शिर्षक	लेखक-कवि नाव	पृष्ठ क्रमांक
१	संपादकीय	—	४
२	वंदन करूनी साई चरणाला	— कवी जयराज	५
३	श्री साईसच्चरितातील काही ओव्यांचे गूढार्थ	— श्री. मु.ब. निंबाळकर	६
४	बाबांच्या कृपेने गाय बरी झाली	— श्री. हरीभाऊ शेळके	१२
५	श्री. साईनाथांचा शरणार्थी (१७)	— श्री. विश्वास खेर	१३
६	श्रीसाई उदीचे महत्व	— श्री. संजीव चंदने	१६
७	साईभक्त श्री. दासगूण	—	१८
८	सरस्वती सदन	— प्रा. प्र.के. धर्माधिकारी	२४
९	भक्ती मार्ग	— सौ. निर्मला राजे	२५
१०	नमस्कार तुजला साईनाथा	— कु. पंकज साटम	२६
११	खापर्डे यांची शिरडी दैनंदिनी	— साईनंद	२७
१२	साईगुरु	— कु. सिंधु थोरात	२८
१३	रामाचे रामफळ, सितेचे सीताफळ लक्ष्मणाचे....	— श्री. मधुसूदन करंबेळकर	२९
१४	साईबाबांचे प्राणी-प्रेम	— सौ. भावना जेऊरकर	३१
१५	विश्वव्यापी देव-सद्‌गुरु साईनाथ	— सौ. संगीता गोडबोले	३३
१६	श्री साईबाबा व गीतासार	— कै. श्री. पु.कृ. धुपकर	३५
१७	बाबांच्या भक्तांची नावे व त्यांच्या वाचनातील ग्रंथ	— श्री. राघवेंद्र डी. कुलकर्णी	३९
१८	ग्रंथ परिचय	— शुभनिल	४०
१९	चालविसी हाती धरुनिया	— कु. वत्सला आजगांवकर	४१
२०	चरण मिठी	— डॉ. इंदू नाईक	४२
२१	बाबांनी साईप्रकाशला वाचविले	— श्री. एन.आर. देशपांडे	४३
२२	नवसास माझी पावेल समाधी....	— सौ. पुष्पलता सुर्यवंशी	४४
२३	मंगळसूत्र मिळाले	— सौ. उमा कीर्तने	४६
२४	नित्य मी जिवंत....	— कु. स्मिता म. चिटणीस	४७
२५	श्री साई कृपेचा वरद हस्त लाभलेले एक सिद्ध-स्तोत्र	— श्री. विनायक शेंडे	४८
२६	श्रीबाबांचा एक विशेष आलेला अनुभव	— सौ. मालती भोसले	५०
२७	श्रद्धा व सबुरी कार्य सिद्धी करी	— सौ. मनोरमा तळवडेकर	५१
२८	साईबाबांची कृपा	— सौ. अर्चना तावडे	५२
२९	ही श्री बाबांचीच लीला	— श्री. सूर्यकांत गर्जे	५३
३०	साईनाथ गुरु	— डॉ. कापडी	५४
३१	पाठीराखा साई	— सौ. पुष्पा वडगावे	५५
३२	विजयादशमी	— श्री. विश्वनाथ चव्हाण	५७
३३	नवयुगाला साईंचा महान संदेश	— श्री. प्रमोद रायसोनी	५८
३४	... आणि इच्छा पूर्ण झाली	— श्री. व.दा. वेदक	५९
३५	शिरडीवृत्त	—	६०
३६	नाम तुझे गोड साई	— सौ. कुन्दा गोडे	६४

संपादकीय

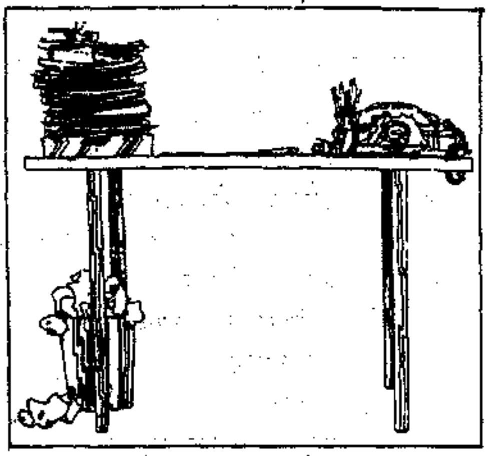

विजयादशमी उर्फ दसरा हा श्री साईबाबांच्या निर्वाणाचा अर्थात पुण्यतिथीचा महन्मंगल दिवस. १५ ऑक्टोबर १९१८ रोजी विजया-दशमीच्या शुभमुहूर्तावर बाबा समाधिस्त झाले. या घटनेस यंदा ६८ वर्षे झाली. शिर्डीत प्रतिवर्षी तीन महोत्सव विशेष भव्य प्रमाणात साजरे केले जातात. श्रीरामनवमी, गुरुपौर्णिमा नि विजयादशमी. या तिन्ही उत्सवास भक्तगण फार मोठ्या संख्येने हजर राहात असतो व बाबांच्या थोरवीला व त्यांच्या चिरस्मरणीय नि लोकोपकारी कामगिरीला साजेशा भव्य स्वरूपात हे उत्सव साजरे केले जातात.

श्री साईनाथांच्या निर्वाणीची ६८ वर्षे हां हा म्हणता निघून गेली आहेत. ह्या कालखंडाचा बाबांच्या दृष्टीने प्रत्येक भक्ताने विचार करण्यासारखा आहे. ६८ वर्षांपूर्वी श्री साईनाथ शिरडीत देहाने वावरत होते. आपल्या भक्तांच्या सुखदुःखाची चिंता वाहात होते. त्यांना दिलासा देत होते.

आणि आता एवढा काळ लोटला तरी भक्तजनांच्या दृष्टीने त्यांचे जे महत्तम कार्य आहे ते आजही त्याच जोमाने चालू आहे. श्री महाराजांनी आपल्या हयातीत भक्तांना सांगून ठेवले होते की, मी जरी देहाने दूर गेलो, दृष्टीआड झालो तरी माझे भक्त हेच माझे सर्वस्व असल्यामुळे मी त्यांच्यापासून कधीही दूर जाणार नाही. त्यांच्या हृदयात माझे निरंतर स्थान राहील. ज्या ज्या वेळी श्रद्धायुक्त अंतःकरणाने माझे भक्त मला हाक मारतील त्या त्या वेळी मी त्यांच्या हाकेला त्यांच्या पुढ्यात येऊन उभा राहीन व त्यांचे जे काही दुःख असेल ते मी नाहीसे करीन, त्याबद्दल त्यांनी पक्की खात्री बाळगावी.

संत चूडामणी श्री बाबांनी आपल्या भक्तांना उद्देशून आपल्या हयातीत हे जे आश्वासन दिले त्याचे पालन आजवर त्यांनी केले आहे व भावी काळातही ते भक्तांच्या अनुभवास आल्याशिवाय रहाणार नाही. गेल्या ६८ वर्षांच्या काळात हजारोच नव्हे तर लक्षावधीच नव्हे तर कोट्यावधी भक्तांनी या आश्वासनाचा अनुभव घेतला आहे व आजही भक्त घेत आहेत.

साईभक्तांनो, ६८ वर्षांचा कालावधी हा काही थोडाथोडका म्हणता येणार नाही. या कालावधीत या देशातच नव्हे तर अखिल जगतात कितीतरी घडामोडी झाल्या, उलथापालथी झाल्या, क्रांत्या झाल्या व जीवनमूल्ये बदलली. परंतु शिरडीत समाधिस्थ झालेल्या या थोर सत्‌पुरुषाने भक्तांना जी आश्वासने दिली ती बव्हंशी खरी ठरली आहेत. शिरडीत बाबांच्या दर्शनाला नव्हे भेटीला येणारा भक्तसमूह दिवसेंदिवस वाढत चाललेला आहे. रोजच्या रोज बाबांच्या दर्शनासाठी नि अभिषेक पूजा-अर्चा वगैरे कार्यानिमित्त वाढत्या प्रमाणात भक्तगण येऊ लागलेला आहे. अशी ही जी वाढ चालली आहे ती का उगाच?

याचे कारण एकच. आजही श्री साईबाबांचे अस्तित्व नि कर्तृत्व पूर्वीइतकेच जाणवत

आहे. बाबा भक्तिभावनेने व श्रद्धायुक्त अंतःकरणाने दिलेल्या हाकेला ओ देतात. भक्ताचे दुःख मग ते कोणत्याही प्रकारचे असो, ते दूर करण्यासाठी झटतात अशी भक्तांची पूर्ण खात्री झालेली आहे. आणि त्यामुळे याच देशात नव्हे तर देशाबाहेरही दूरदूरच्या ठिकाणी बाबांचे भक्त फार मोठ्या प्रमाणात पसरलेले आहेत. ते परोपरीने बाबांची आठवण करतात व बाबाही त्यांच्या आठवणींचे फळ त्यांच्या पदरात टाकल्या शिवाय रहात नाहीत.

अशा प्रकारे गेल्या ६८ वर्षातील कालखंडाकडे सहजासहजी जरी नजर फिरविली तरी वर्षानुवर्ष साई भक्तीचा सुखसोहळा वृद्धींगत होत चालल्याचे आढळून येईल.

"जगाच्या कल्याणा संतांच्या विभूती, देह कष्टविती उपकारे, संत साईबाबांसारखे, सत्पुरुष केवळ लोक कल्याणासाठी या भूतलावर अवतीर्ण होतात. आपले ते कार्य पार पाडतात व देहाने या जगातून दृष्टीआड झाल्यानंतरही त्या लोक कल्याण कार्याची ध्वजा सतत व अविरत फडकवीत ठेवीत असतात.

श्री साईनाथांच्या लोक कल्याणकारी कार्याची ध्वजा गेली ६८ वर्षे अखंड, अव्याहत फडकत राहिली आहे तशीच ती पुढेही फडकत राहील यात बिलकूल शंकाच नाही. बोला —

आकाशात तारका, शिरडीत द्वारका
साईनाथासारखा देव नाही देव नाही

श्री परम कृपाळू साईनाथांच्या या अडुसष्टाव्या पुण्यतिथीनिमित्त समस्त भक्तांना व त्यांच्या कुटुंबियांना श्रीबाबांचे शुभाशिर्वाद.

वंदन करूनी साई चरणाला

आदी नमन गणरायाला
वंदन करूनी साईचरणाला ॥ धृ० ॥

शिर्डी ग्रामी अवतरला
भक्ती भावांचा संगम झाला
वंदू लागले सर्व साईला
आदी नमन गणरायाला
वंदन करूनी साईचरणाला ॥ १ ॥

सर्व धर्मिय वंदू लागले
सर्व धर्माचे एक नांदले
भेदभावही सर्व विसरले
आदी नमन गणरायाला
वंदन करूनी साईचरणाला ॥ २ ॥

करावी नित्य साई भक्ती
साई नामात मोठी शक्ती
सर्व दुःखाची हिच मुक्ती
आदी नमन साई चरणाला ॥ ३ ॥

साई रुपी भगवंत पाहीला
नाना दाखवी जना लीला
शरण यावे साई नाथाला
आदी नमन गणरायाला
वंदन करूनी साईचरणाला ॥ ४ ॥

— कवी जयराज

श्रीसाईसच्चरितातील काही ओव्यांचे गूढार्थ

— श्री. मु. ब. निंबाळकर
१/१४, फाईव्ह स्टार अपार्टमेंटस्,
बंड गार्डन रोड, पुणे-४११ ००१.

(माझ्या श्रीसाईसच्चरिताच्या नित्य पठणात व अभ्यासात काही ओव्यांचा शब्दार्थाशिवाय आणखी काही गूढार्थ कधी कधी मला सुचला, कोठेतरी वाचला किंवा कोणा साईभक्ताशी केलेल्या चर्चेत निदर्शनाला आला तो वेळोवेळी मी टिपून ठेवलेला तो खाली देत आहे. वाचकांना तो पटला नाही किंवा उद्बोधक वाटला नाही तरी मनोरंजक खास वाटेल अशी आशा करतो. — लेखक)

१) **''माझे माणूस कितीही दूर। असेना सात समुद्रांपार।**
चिडीसारखा मी बांधूनिया दोर। ओढूनि सत्वर आणितो'' ॥ २८ ॥

— अध्याय ५१

चिडी म्हणजे चिमणी. एखादा मुलगा चिमणीच्या पोराच्या पायाला दोरी बांधून ज्याप्रमाणे त्याला आपल्याकडे ओढून घेतो त्याप्रमाणे बाबा आपल्या भक्तांना आपणाकडे ओढून घेतात. मग त्या भक्ताची इच्छा असो वा नसो. ज्याप्रमाणे चिमणीचे काही चालतच नाही त्याप्रमाणे भक्तांचे काही चालतच नाही. ते ओढलेच जातात व एकदा बाबांकडे गेले की ते परत जातच नाहीत. चिकटतातच. हेमाडपंतांनी नाही का म्हटले?

जो जो साईस पाहूं सरला। तो तो जागचे जागींच ठेला।
पुनश्च नाही मागे परतला। पायींच रतला साईंच्या ॥ ११ ॥

— अध्याय ३५

२) **रमते राम आयोजी आयोजी। उद्धियांकी गोनियां लायोजी ॥ ध्रु. ॥**

— अध्याय ३३/२९

मनाची लहर लागल्यावर आनंदित होऊन बाबा त्यांच्या उदीबद्दल वरील ध्रुपद वरचेवर सुस्वराने म्हणत असत. बाबांनी रामाचेच नाव का घेतले? कृष्णाचे किंवा इतर देवांचे का नाही? जणू काय बाबांना सांगावयाचे होते की, त्यांची उदी रामाच्या बाणाप्रमाणे अमोघ म्हणजे निश्चित परिणामकारक आहे. खरेच आहे. आपणा सर्वांना याचा अनुभव येतच आहे. श्रीसाईसच्चरितातही अन्य ठिकाणी एका भक्ताने म्हटले आहे —

म्हणे ऐसें रामबाण विचित्र। औषध अन्यथा असेना ॥ १३४ ॥

— अध्याय ३४

३) **सर्वांगी जरी ओतलें उदक। शिरचि तेवढें ओले एक।**
इतर अवयव खुले टाक। वस्त्रींही टांक न जलाचा ॥ १८१ ॥

— अध्याय २८

मेघाने बाबांना गंगोदकाने स्नान घालण्याचा आग्रह चालविला तेव्हा बाबांनी त्याला सांगितले की, "माझ्या डोक्यावरच तेवढे पाणी घाल." परंतु तसे करताना मेघा प्रेमाने दाटला व त्याने 'हर गंगे' म्हणून सबंध अंगावरच कलश रिकामा केला. तथापि वर म्हटल्याप्रमाणे बाबांचे फक्त शिरच तेवढे ओले झाले आणि बाकी अंग वस्त्रांसह कोरडेच राहिले. चमत्कार तर खराच. बाबांनी आपला शब्द खरा करून दाखविला, पण त्याबरोबरच जणू काय मेघाला खात्री पटवून दिली की, ते त्याचे इष्टदैवत साक्षात शंकरच आहेत. शंकराने नाही का स्वर्गातून आलेला गंगेच्या पाण्याचा लोट आपल्या जटेतच रोखून ठेवला होता.

४) आणिक कैसी नवलपरी। आप्पा नामें एक आचारी।
उभा तेथेंच धुनीशेजारीं। बाबा तयावरी घालिती ॥ १०८ ॥
म्हणती हे शेटजी इथवर आले। ते मजकरितां नाहीं श्रमले।
आप्पांलागीं प्रेम दाटलें। म्हणूनि पातले शिरडीस ॥ १०९ ॥

— अध्याय ३५

काका महाजनींचे शेठ ठक्कर धरमसी जेठाभाई यांना उद्देश्यून बाबांनी वरील वाक्ये म्हटली होती. इतर पुष्कळ भक्त समोर उभे असताना बाबांनी या आचारी आप्पाचेच नाव का घेतले? धरमसींना जेवण आगदी व्यवस्थित लागत असे. शिरडीस ते बाबांच्या दर्शनाला आले परंतु आधी एका गुजराती खाणावळीत आपल्या साग्रसंगीत जेवणाची व्यवस्था करून मगच. बाबांना हे कळले होते व म्हणूनच त्यांच्या जीभेच्या चोचल्याबद्दल बाबांचा हा हसत हसत टोमणा! दुसऱ्या कोणाला याचा अर्थ कळला नाही पण धरमसी मनात समजून गेले. अशी होती बाबांची शिकवणीची अनोखी तऱ्हा!

५) "काय करावें आई आज। गेलो मी बांद्र्यास जैसा रोज।
नाहीं खावया प्यावया पेज। उपाशी मज यावें लागलें ॥ १०७ ॥

— अध्याय ९

हे शब्द बाबांनी सौ. तर्खडना उद्देशून म्हटले होते. त्यांचे पती श्री. बाबासाहेब तर्खड बांद्र्याला नेहमीप्रमाणे खडीसाखरेचा नैवेद्य दाखवायला विसरले होते व म्हणून बाबांना भरदुपारी अन्नाविण परतावे लागले होते. यावरून बाबांना सर्वांना हे दाखवून द्यावयाचे होते की, त्यांचे तसबिरीला दाखविलेला नैवेद्य त्यांना पावतो. बाबांना सगुण भक्ती व मूर्तिपूजा (ते मुसलमानी वेष धारण करत असले व 'अल्ला मालिक' असे तोंडाने सारखे म्हणत असले तरी) मान्य होती. खालील उदाहरणे याला पुष्टी देतात :—

(१) मुंबईच्या बाळाबुवांनी चार वर्षांपूर्वी बाबांच्या छबीचे दर्शन घेऊन नमस्कार केला होता. ते शिरडीस आल्यावर बाबांनी त्यांची व आपली चार वर्षांपूर्वीची ओळख आहे असे सर्वांना सांगितले. (अ. ३३)

(२) १९१७ साली होळीच्या दिवशी पहाटे कै. दाभोलकरांच्या स्वप्नात येऊन बाबांनी सांगितले की, ते त्यादिवशी दुपारी त्यांचेकडे भोजनाला येतील व खरोखरीच भोजनाच्या

पंक्ती बसल्या असताना कै. दाभोलकरांचे मित्र अल्लीमहमद बाबांची मातीची मूर्ती घेऊन आले. जणूकाय बाबा साक्षातच प्रकट झाले. (अ. ४०)

(३) वणी येथील सप्तशृंगी देवीच्या पुजाऱ्याच्या (काकाजीच्या) स्वप्नात येऊन देवीने त्याला मनाच्या शांतीकरिता बाबांकडे जाण्यास सांगितले व इकडे बाबांनी देखील काकाजीला आपल्याकडे घेऊन येण्यासाठी शाम्याला नवस फेडण्याचे निमित्त काढून वणीस पाठविले. यावरून बाबांची व दगडाच्या मूर्तीतील देवीची एकात्मता तर दिसून येतेच परंतु श्रीकृष्ण भगवानांच्या खालील म्हणण्याचीही प्रचीती येते —

"संत माझीच सजीव प्रतिमा। संत सप्रेमा तो मीच" ।। ३० ।।

— अध्याय ११

अशा प्रकारे बाबांनी आपल्या भक्तजनांना सगुण भक्तीचे व मूर्तिपूजेचे महत्त्व पटवून दिले होते.

६) ज्याचे आंबे त्यानेंच घ्यावे। किमर्थ आपणां कोणाचे व्हावे।
ज्याचे असतील त्यानेंचि खावे। मरूनि जावे खावोनी ।। ९४ ।।

— अध्याय २५

बाबांचे हे शब्द अहमदनगरच्या दामू अण्णाला उद्देशून होते. कोळंब्यात चार आंबे शामा ठेवून गेले होते व दामू अण्णांनीच उचलून घ्यावे अशी बाबांची इच्छा होती. कारण तो दामूअण्णाच्या कुटुंबाला प्रसाद होता. परंतु बाबा 'मरूनि जावे खावोनी' असे भलतेच का म्हणाले? आई आपला मुलगा फार हट्ट करून काही मागू लागला की ती रागाने नाही का म्हणत, "घे मेल्या! मर जा एकदाचा!" परंतु मनातून काही तिची तशी इच्छा नसते. तसे तर बाबांचे नसेल ना?

किंवा तत्त्वज्ञानांच्या दृष्टीने विचार केला तर असाही अर्थ निघू शकेल. जवळ बसलेल्या म्हाळसापतींनीच तो दामू अण्णांना समजावून सांगितला होता. ते म्हणाले होते, "अरे अण्णा! हे शारिरीक/देहाचे मरण नव्हे तर आध्यात्मिक आयुष्याचे मरण होय. याला दुसऱ्या शब्दात संसारातील प्रमाद किंवा भ्रम म्हणतात. मुले झाली व संसारातील जबाबदाऱ्या वाढून त्यात गुरफटून गेले की तो वाढत जातो. शिवाय बाबांच्या चरणाशी मरण आले तर ती कृपाच म्हणावयाची — आपला उद्धारच. तेव्हा ते आंबे तू घेच."

बाबा अर्थात दामू अण्णाचा हा गोंधळ पाहून मनातल्या मनात आपल्या या विनोदावर हसत होते. मग लगेच दया येऊन त्यांनी खुलासा केला, "अरे दाम्या! ते आंबे तू नाही खायचे. तुझ्या बायकोला दे. धाकटीला, तिला आठ मुले होतील" असो.

वर म्हाळसापतींनी दामूअण्णाला सांगितलेला मरणाचा अर्थ म्हणजे ओढून ताणून केलेला काहीतरी अर्थ नव्हे. सनत्कुमारांनी हेच म्हटले आहे.

"प्रमादो मृत्युरहं ब्रविमि। (प्रमादालाच मी मृत्यू म्हणतो) तसेच हेमाडपंतही पुढे अध्याय ५२ मध्ये हेच स्पष्ट करतात :—

प्रमाद मिथ्या ज्ञानाचे कारण। आत्मरूपी अनवधारण।
जेथूनि उद्भवे जनन-मरण। सर्वानर्थ-निदान जें ।। १२ ।।

मोह म्हणजे मिथ्या ज्ञान। अनात्मठायीं आत्माभिमान।
तोच मृत्यू विद्वज्जन। लक्षण करितात॥ १३ ॥

७) **''असो बारवी पलीकडे थेट। आहे जी पाऊलवाट।**
चालूनि येसील काय तूं निट। विचार जा स्पष्ट तयातें'' ॥ ९७ ॥
''चार वेळांतीं चाळीस हजार। रुपये तूं देणार काय मज'' ॥ ९९ ॥
'आज बोकड कापावयाचा मानस।
आहे आमुचा मशिदीस। तुज काय गोस पाहिजे॥ १० ॥
किंवा पाहिजे तुवर अस्थी। किंवा वृषण वासना चित्ती'' ॥ १०२ ॥

— अध्याय ११

कल्याणच्या सिदीक फाळकेला हे तीन प्रश्न शामामार्फत बाबांनी विचारले होते. काय त्याचा अर्थ होता? सिदीक फाळके मक्का-मदीना यात्रा करून आलेला वृद्ध हाजी होता. त्याला आपण यात्रा करून आल्याची घमेंड होती व शिरडीला आल्यावर बाबांनी त्याला अति मानसन्मानाने वागवावे अशी त्याची अपेक्षा होती. बाबा हे सर्व जाणून होते म्हणूनच त्यांनी आधी ९ महिने तर त्याला मशिदीवर चढूच दिले नाही. मग हळूहळू त्याचा अहंकार उतरला असे पाहून वरील प्रश्न विचारून त्याची शरणागती कोठवर पोहोचली आहे याची परीक्षा घेतली. पहिल्या प्रश्नाने सिदीक फाळके आपल्या शरीराने किती कष्ट सोसण्यास तयार आहे हे, दुसऱ्या प्रश्नाने तो किती द्रव्य खर्च करण्यास तयार आहे हे व तिसऱ्या प्रश्नाने तो बाबांसाठी आपल्या मनाच्या इच्छा आकांक्षा किती मारण्यास तयार आहे हे बाबांनी पडताळून पाहिले. सिदीक फाळक्याने देखील यथोचित उत्तरे देऊन बाबांपुढे आपली तन, धन व मन यासकटची शरणागती दर्शविली आणि बाबा संतुष्ट झाले.

परंतु तरी बाबा त्याचेवर पुन्हा का खवळले?

कोळंबा आणि पाण्याच्या घागरी। स्वये उचलूनि भिरकाविल्या द्वारीं।
हात चावोनियां करकरी। आले शेजारी हाजीच्या॥ १०६ ॥
धरूनि आपली कफनी दों करीं। हाजीसन्मुख उचलूनि वरी।
म्हणती ''तूं काय समजलास अंतरी''। करिसी फुशारी मजपुढें॥ १०७ ॥
बुढढेपणाचा तोरा दाविसी। ऐसेंचि काय तूं कुराण पढसी।
मक्का केल्याचा ताठा वाहसी । परि न जाणती तूं मातें''॥ १०८ ॥

— अध्याय ११

तर हा राग हाजीच्या दुर्वृत्तींचा नाश करण्यासाठी होता. हे झाल्यावर नाही का बाबांनी लगेच आंबे विकत घेऊन त्याला पाठविले, पुन्हा येऊन पंचावन्न रुपये खिशातून काढून दिले व जेवावयासही निमंत्रिले. अशा प्रकारे बाबांचा राग हा भक्तांच्या अंतिम कल्याणाकरिताच असे. याच अध्यायात हेमाडपंत म्हणतातः—

जरी क्रोधे कांपले थरथरां। डोळे जरी फिरविले गरगरां।
तरी पोटीं कारूण्याचा झरा। माता लेंकुरा तैसा हा॥ ७३ ॥

आणि बाबांचे बोल उद्धृत करतात :—

माय हाणी लेंकुरा लाता। समुद्र करी नदियां परता।
तरीच मी होय तुम्हां अव्हेरिता। करीन अहिता तुमचिया ॥ ७५॥

८) ''**खाली डोकें वरती पाय। टांगी उफराटे 'जै' गुरूराय।**
तै मज आनंद कैसा होय। समर्थ गुरूमाय जाणाथा॥ ९०॥

— अध्याय ३२

बाबांना त्यांच्या गुरूंनी एका विहिरीवर नेऊन झाडाला दोन्ही पाय बांधून पाण्यावर अलगद उलटे लोंबत सोडले होते व ते दुसरीकडे निघून गेले होते. नंतर ४॥-५ तासांनी ते परत आले व बाबांना घाईघाईने मोकळे केले. बाबांना मात्र या उलटे टांगण्याचा मुळीच त्रास झाला नाही व उलट आनंदच वाटला. याबद्दल बाबांचे वरचे उद्‌गार आहेत.

काहींच्या मते वरील गोष्टीचा अर्थ शब्दशः न घेता लाक्षणिक घेतला पाहिजे. उलटे टांगले म्हणजे सुख कसे वाटेल? उलट त्रासदायकच व अस्वस्थ वाटेल. तेव्हा याचा खरा अर्थ बाबांच्या गुरुंनी त्यांना समाधि अवस्थेत नेले होते असा असावा. समाधि लागण्यासाठी बाहेर विषयांकडे धावणारी इंद्रिये आत व वर ओढून घ्यावी लागतात व तेच बाबांच्या गुरुंनी त्यांना साधून दिले होते. विहिररूपी संसारात पाणीरूपी विषयांजवळ तर बाबांना ठेवले होते परंतु हात न पोचण्याइतके दूरही ठेवले होते. उलटे टांगल्यामुळे सर्व इंद्रिये आत व वर सहस्त्रधाराकडे ओढून जाऊन बाबांना समाधि लागली होती. आणि म्हणूनच त्या ४॥-५ तासात बाबा अत्यंत आनंदनिर्भर अवस्थेत होते असो.

तथापि माझ्या मते उलटे टांगण्याचा शब्दशः अर्थ घेतला तरी हरकत नाही. अहो! संतांची कृपा करण्याची रीत अशी नेहमी उलटीच असते. स्वतः बाबांनी नाही का एका भक्ताचा सुजलेला डोळा ठेचलेल्या बिब्ब्याचा गोळा बांधून बरा केला? बापूसाहेब बुट्टींची वांती व रेच त्यांना बदामपिस्त्यासह दूध पाजून बरी केली आणि भिमाजी पाटलांचा क्षयरोग त्यांचे स्वप्नात जाऊन त्यांना छडीने फोडून व वक्षःस्थळावर वरवंटा फिरवून बरा केला. गुजरातच्या मोटा महाराजांना तर बाबांनी १९३८ साली (समाधीनंतर २० वर्षांनी) कराची येथे समोर प्रकट होऊन शहराच्या भर रस्त्यावरून दिवसाढवळ्या सर्व कपडे काढून नागव्याने घरी परतण्यास आज्ञा दिली होती. अलीकडेच दुसऱ्या संतांचे उदाहरण द्यावयाचे तर ब्रह्मचैतन्य श्री गोंदवलेकर महाराजांचे सद्‌गुरु श्री तुकाराम महाराजांनी त्यांना वडाच्या झाडाची तोडलेली पाने पुन्हा झाडाला लावायला सांगितली होती. तेव्हा हेमाडपंत पुढे लगेच म्हणतात तेच खरे :—

संताघरची उलटीच खूण। हें तों अनुभवजन्य ज्ञान।
एथें निष्ठात एक प्रमाण। एक साधन गुरुकृपा॥ ९२॥

— अध्याय ३२

(९) **ऐकतां हे बाबांनी म्हटलें। वीट नाहीं कीं कर्मचि फुटलें।**
ऐसे वदूनि हळहळले। नेत्रीं आले दुःखाश्रू ॥ ५० ॥

— अध्याय ४४

पुष्कळ वर्षांपासून बाबांची एक जुनी वीट होती. तिचा आधार घेऊन बाबा रात्री एकांतात आसन लावून बसत असत. देहत्यागाच्या काही दिवसांआधी केर काढणाऱ्या एका मुलाच्या हातून ती फुटली. तेव्हा बाबांना फार दुःख झाले व ते हळहळून शोक करू लागले. बाबा अगदी विरक्त होते तरी लोकसंग्रहाकरिता त्यांनी हा देखावा केला असे हेमाडपंत म्हणतात. पण कदाचित "वीट नाहीं कीं कर्मचि फुटलें" या शब्दांनी त्यांचे स्वतःचे नव्हे तर भक्ताचेच कर्म फुटले असे तर बाबांना सांगायचे नसेल ना? मग बाबांचा कंठ दाटणे व नेत्री अश्रू येणे ठीकच होते. आपण गेल्यावर भक्तांचे कसे होणार याचा विचार येऊन एखाद्या प्रेमळ पित्याप्रमाणे त्यांचा शोक अनावर झाला असेल. अर्थात ही आपली बालबुद्धी भक्ताची कल्पना! बाबांची करणी बाबांनाच माहित.

१०) **असो हे देहावसान व्हावया आधीं। बत्तीस वर्षांपूर्वींच समाधी।**
होणार, पण म्हाळसापतींची बुद्धी। निवारी त्रिशुद्धि हा कुयोग ॥ ६२ ॥
टळता न जरी हा दुष्पयोग। कैचा अवध्यांतें साईसुयोग।
त्रेचाळीस वर्षांमागेंचि वियोग। होता कीं कुयोग ऐसा तो ॥ ६३ ॥
त्रेचाळीस वर्षांआधींच कबर। होऊनि जाती कैंची मग खबर।
कैंचे मग तें दर्शन मनोहर। होतें सुखकर साईंचें ॥ ९० ॥

— अध्याय ४४

शके १८०८ (सन १८८६) साली मार्गशीर्ष शुद्ध पौर्णिमेच्या दिवशी बाबांनी तीन दिवस ब्रह्मांडी प्राण चढवून दिला होता व परत शुद्धीवर आले होते. वरील ३ ओव्यांमध्ये एकदा बत्तीस वर्षांपूर्वी व नंतर दोनदा त्रेचाळीस वर्षांमागे असे वेगवेगळे कथन आल्यामुळे वाचकांना संभ्रम पडतो. तर बत्तीसवर्षांपूर्वी म्हणजे बाबांच्या 'देहावसान व्हावया' (सन १९१८) आधी व त्रेचाळीस वर्षांपूर्वी म्हणजे हेमाडपंत हा अध्याय लिहित असताना पासूनच्या (सन १९२९) आधी असा आहे. त्यांचे म्हणणे की बाबांच्या भक्तांना आज जो त्यांचा 'वियोग' झालेला आहे किंवा बाबांची जी 'कबर' बांधली गेली आहे ती घटना जी ते हा अध्याय लिहित असताना पासून ११ वर्षांपूर्वी (सन १९१८) घडली, ती ४३ वर्षांपूर्वी (सन १८८६) घडली असती आणि पुढे जे असंख्य भक्तांना बाबांचे मनोहर व सुखकर दर्शन लाभले ते लाभले नसते असो.

११) **करम कर मेरे हाल पर तूं करीम। (परतू)**
तेरा नाम रहिमान है और रहीम।
(हे अल्ला! माझ्या परिस्थितीवर तू कृपा कर. तुझे नाव दयाळू व दया आहे.)

तूंही दोनो आलमका सुलतान है।

जहांमें नुमाया तेरी शान है।

(तूच दोन्ही जगाचा सम्राट आहेस. या जगामध्ये तुझा मोठेपणा उघड दिसणारा आहे.)

फना होनेवाला है सब कारोबार।

रहे नूर तेरा सदा आशकार। (रडे)

(हा सर्व कारभार नष्ट होणार आहे. (मात्र) तुझी सर्वांना दिसणारी शोभा सदा राहणार आहे.)

तू आशिकका सदा मददगार है। (आसिकका) (मदतगार)

(भक्तांचा तू सदा मदतगार आहेस.)

अध्याय ३४ मध्ये डॉ. पिल्ल्यांच्या सुजलेल्या पायावर अब्दुल्लाचा पाय पडला व त्यांनी किंकाळी फोडली. त्यांच्या पायातील नारू फुटून लागला आणि ते एकीकडे आक्रोश करीत गाऊ पण लागले. त्यांनी म्हटलेले उर्दू गाणे शुद्ध मराठी अनुवादासह वर दिले आहे. उर्दू भाषेच्या अज्ञानामुळे श्रीसाईसच्चरिताच्या सर्वच आवृत्तींच्या या गाण्याच्या छपाईत चूका राहिलेल्या आहेत ज्या वर कंसात दिल्या आहेत. वाचकांनी त्या आपल्या प्रतीत सुधारून घ्याव्यात.

बाबांच्या कृपेने गाय बरी झाली

— श्री. हरीभाऊ त्रंबकराव शेळके
शिर्डी.

मी, दोन महिन्यापूर्वी श्री समर्थ साई चरणी एक गिर गाय, तांबडी शिंगे वर्ण काळा अशी अर्पण केली आहे. ती गाय व्याली व तिला कालवड झाली. ती व्याली तेव्हा रात्री ७.३० वाजले होते. गाय व्याली. जार टाकला. पण ती कालवडीला पिऊ देईना तेव्हा आमचा नोकर हे घरी सांगू लागला की गाईच्या एका स्तनातून रक्त येत आहे. व ३ स्तनातून दूध येते. गाय त्यामुळे कालवडीला पिऊ देत नाही. असे सांगितल्यावर त्या नोकरास आमच्या घरातील श्री साईबाबांची उदी देऊन गाईस लावावयास सांगितली. त्या बरोबर गाय कालवडीस दुध देऊ देऊ लागली व स्तनातून येणारे रक्तही बंद झाले. ही कृपा केवळ साईबाबांच्या विभूतीने झाली आहे. गाय ११.३.८६ रोजी ७.३० ला व्याली व गाईची व कालवडीची तब्येत आता उत्तम आहे. तिचे दुध त्यादिवशी पासून बाबांचे नैवेद्य कोठीत जात आहे व दररोज या गाईचे दुध नैवेद्य कोठीत जाईल व श्री साईबाबांना रोज या दुधातून नैवद्य दिला जाईल अशी साईबाबा चरणी प्रार्थना करतो.

श्री साईनाथांचा शरणार्थी (१७)

लेखक: ब्रह्मीभूत स्वामी साईशरणानंद
अनुवादक: वि.बा. खेर

एका दुपारनंतर तीन-चार वाजता मी राधाकृष्णआईकडे गेलो तेव्हा तिने तोंडासमोर एक हिरवी मिरची धरलेली होती. मी बसलो तसे ती म्हणाली, 'ही घे'. ती मिरची घेऊन मी तोंडात टाकली व चावून खाल्ली पण बिलकुल तिखट लागली नाही. नंतर कित्येक वर्षांनी एका योगसिद्ध गुरूने आपल्या शिष्याला दिलेल्या मंत्रविद्येची हकीगत माझ्या नजरेस आली तिच्यात मिरची मंत्रून खायला देण्याचा प्रयोग होता. राधाकृष्णआईने त्या मिरची द्वारे माझ्यावर काही प्रयोग केला पण त्या प्रयोगाचा परिणाम मला अजून समजला नाही. परंतु पुष्कळ अगम्य वस्तु नजरेस पडू लागल्याचे समजे व कित्येक वेळा वस्तु असूनसुद्धा त्यांच्या जागी दिसत नसत. एकदा खुंटीवर रूमाल होता तो आणायला मला राधाकृष्णआईने सांगितले. मी खुंटीजवळ गेलो असता रूमाल दिसला नाही, परंतु राधाकृष्णआईने येऊन 'हा बघ रूमाल' असे म्हणून मला तो दाखविला. गुरूसेवासुद्धा गुरूकृपेशिवाय घडत नाही याचा हा प्रत्यक्ष अनुभव.

उघडपणे राधाकृष्णआई बोलत नसे परंतु मी सर्वसंगपरित्याग करून शिरडीत रहावे अशी तिची अंतरीची इच्छा होती. अकरा महिने शिरडीत राहून (१९१३ मध्ये) मी मुंबईला परतलो त्यासंबंधी ती मला म्हणाली, "तुझी आठवण वारंवार येऊन खूपच रडू येई" व एकदा शिरडीचा मुक्काम संपून मुंबईला जाण्याचा समय जवळ आला तेव्हा ती म्हणाली, "मग आम्ही तुझ्यासाठी एवढे अश्रू ढाळले ते व्यर्थच!" असे ती म्हणे खरे पण माझी रहाण्याची व्यवस्था ती करत नसे किंवा होत नसे. म्हणून मी संभ्रमात पडे.

एका रात्री मी शिवेवरच्या ओढ्यावर ध्यानासाठी बसलो होतो. तिथे एक झोपडी होती. झोपडीत रात्री भजन चालते असे मी ऐकले होते पण मला कोणी दिसले नाही. ध्यानावस्थेत मी एक बैलगाडी येताना पाहिली. तिच्यात बाबा रूद्रवेशात उभे होते. त्यांच्या मिशा विशेष लांब होत्या. गाडीतून त्यांनी माझ्यावर एक मोठा पत्थर व अनेक लहान खडे फेकले ते माझ्या जवळ येऊन पडले परंतु मला काहीच इजा झाली नाही. नंतर तेथून उठून मी मुक्कामावर परतलो.

या सुमारास एका रात्री सर्वजण झोपी गेल्यावर मी माझा लोटा घेऊन बाहेर पडलो. बाहेर पडताच संन्यास घेण्याचा निश्चय केला. शिरडी गावाच्या बाहेर येऊन राहात्याकडे चालू लागलो. रात्रीचे १२/१२.३० वाजले असावे. आश्विन महिन्याचा वद्य पक्ष असल्यामुळे सर्वत्र अंधकार पसरला होता. थोडे अंतर चालल्यावर अरूणोदयावेळी किंवा संध्याकाळी अस्तास जाताना रक्तबिंबासारखा दिसणारा सूर्याचा तांबडा गोल आकाशात पाहिला. मला वाटले की सर्वस्व त्यागाच्या माझ्या निश्चयामुळे सूर्यनारायणाने मला दर्शन दिले. खऱ्या संन्यास्याचा त्याग पाहून सूर्यसुद्धा हा वैराग्यवान पुरूष उडी मारून माझ्या पलिकडे जाईल या भीतीने कंपायमान होतो असे काही शास्त्रवाचन त्यावेळी मला

आठवले. मध्यरात्री सूर्य-दर्शन होते असे सांगणारे शास्त्र सत्य आहे याची खात्री पडली. ह्या विचार आल्यावर थोड्याच वेळात सडकेच्या एका उंचवट्याच्या शेवटी पाणी होते ते सूर्यप्रकाशामुळे दृष्टीस पडले व मी सावध झालो. नाही तर अंधारात माझे पाऊल चुकून पाय मुरगळला पण असता. हे पाहून साईबाबांनी मला अशा रीतीने संभाळले असे वाटले. चालता चालता थोड्या वेळाने दोन-चार जण शेकोटी पेटवून आपापसात बोलत बसले होते तेथे आलो. त्यांनी मला बोलावले म्हणून मी थांबलो व थोडावेळ बसलो. परंतु त्यांचे व माझे काही संभाषण झाले नाही. नंतर मी माझा लोटा तेथेच ठेऊन पुढे निघालो व राहत्याची नदी आली ती ओलांडून तिच्या रेतीत एका झाडाचे खोड होते त्यावर बसलो. एका तासानंतर नदीतील एका झाडाच्या बुंध्यातून पिशाच्च निघाल्याचा आवाज ऐकू आला. नंतर मला लघुशंकेची घाई लागल्यामुळे जवळपास जेथे बसलो तेथे कोणी दिवा धरून माझ्या गुह्यभागावर प्रकाश टाकत असल्याची जाणीव झाली. नीट बघता समजले की ते एक पिशाच्च होते. त्याच्या माथ्यावर दिवा किंवा दिव्यासारखा प्रकाश होता व ते डोके खाली व पाय वरती करून चालत होते. लघुशंका आटोपून लगेच परत झाडाच्या खोडावर जाऊन बसलो. तेथून मी पाहिले की ते पिशाच्च खाली डोके, वर पाय करून नदीत उतरले व दोन-तीन वेळा पाण्यात बुड्या मारून बाहेर पडले. काही वेळाने ते अदृश्य झाले.

त्या पिशाच्चाला पाहून हा कोणी ब्रह्मराक्षस असावा असे वाटले. डोक्यावरील प्रकाशावरून ब्रह्मराक्षसाची योनी प्राप्त झालेला हा कोणी विद्वान असावा. भक्तिहीन विद्वानाची तसेच स्वतः प्राप्त करून घेतलेले ज्ञान कुठल्याही अधिकारी व्यक्तीस न दिल्याने अशी गत होते ह्या गोष्टीची यावेळी मला आठवण झाली. पहाट होताच मी शिरडीस परतलो तेव्हा खासगीवाले भेटले, त्यांनी विचारले, "रात्री तुम्ही कुठे गेला होता?" बाबांनी तुमच्या शोधासाठी एका माणसास पाठविले. मी सुद्धा घोड्यावर बसून तुमच्या शोधात निघालो पण तुमचा पत्ताच लागला नाही. बाबांना व आम्हाला असले कष्ट होऊ नयेत म्हणून इतःपर काकासाहेबांचे वाड्यात निजण्याचे वचन द्या." काकासाहेब पण म्हणाले, ' येथेच निजा तुमच्या जवळ माझा बाबू झोपेल. तुमचे पण बाबूवर प्रेम आहे." मी म्हणालो, "ठीक , या उपर येथेच निजेन." त्या दिवसापासून काकासाहेबांच्या वाड्यात माडीवर झोपण्याचे मी ठरवले.

त्यानंतर दोन-तीन दिवसांनी संध्याकाळ नंतर गावाबाहेर कोपरगावला जाणाऱ्या सडकेवर जेथे आवडेल त्या ठिकाणी जाऊन मी बसून लागलो. एकदा असा बसलो असता आवाज आला, "आम्ही मी व काकासाहेब तुला घेऊन जायला येऊ का?" मी म्हणालो, "काकासाहेबांना घेतल्याशिवाय या."वरील आवाजामुळे झालेले संभाषण खरे मानले नाही परंतु दोन-तीन तासांनी रात्री राधाकृष्णआई व काकासाहेब तसेच सगुण हातात कंदील घेऊन मला शोधत शोधत सडकेवर आले. त्यांनी मला एक सुट्या गाडीचा परंतु गाडीलाच दोरीने बांधलेला बैल चरत होता तेथे मला बसलेला पाहिले. राधाकृष्णआईने विचारले, "वामन्या, असं काय करतोस? इथं कुठ येऊन बसलास?"

मी म्हणालो, "मी गावात येऊ लागलो तेव्हा येथे सर्वत्र प्रकाश दिसला व त्यात एकनाथ महाराजांचे मंदिर पण पाहिले." दोन-तीन दिवसांनी गोष्ट निघता ती म्हणाली, "अरे तू तर माझ्या गुरू एकनाथांना पण आणलेस, कसा विचित्र माणूस आहेस तू?"

एका सकाळी आठ-नऊच्या सुमारास मी काकासाहेब दीक्षितांच्या वाड्याच्या पाठीमागील भागातून जेथे मोट चालते व लोक पाणी भरतात, तेथून जात होतो. त्या वेळी कानावर सतारीचे सुंदर स्वर पडताच मी काकासाहेबांच्या आतल्या भिंतीला जाळी होती तिच्यातून डोकावले तो एक सुंदर स्त्री सतार वाजवताना दिसली. त्या स्त्रीने मला आत येण्याची निशाणी केली म्हणून मी आत जाऊन बसलो. माझ्या हातात सतार देऊन ती स्त्री म्हणाली, "घ्या." मी सतार परत करून म्हणालो, "मला सतार वाजविण्याचे ज्ञान नाही." असे म्हणून मी बाहेर पडलो तेव्हा नानावल्ली क्रोधायमान स्थितीत तेथे आला व जवळ पडलेल्या संगमरवरी फरशीतून एक फरशी घेऊन, 'तुला सतार वाजवता येत नाही तर ती हातात घेतलीसच कशाला?' असे ओरडून माझ्या डोक्यावर दोन वेळा जोरात हाणली. मी असे समजलो की माझी टाळू फुटून रक्तस्त्राव होत असेल. पण डोक्याला स्पर्श करता हाताला रक्त किंवा टेंगूळ सुद्धा लागले नाही. त्याने मी विस्मित झालो. नंतर त्याच दिवशी किंवा दुसऱ्या कुठल्या तरी दिवशी मी काकासाहेबांच्या पुढल्या दरवाज्यातून निघून ओसरीवर आलो तेथे नानावल्ली आरडाओरड करत आला आणि माझ्या छातीवर बोटाने बाळबोध लिपीत त्याने चौदा एक अक्षरे काढली. बोटाला कुंकू-कोळसा लावला नसल्याने काय अक्षरे काढली ते समजले नाही. त्याची कृति माझ्यासाठी कदाचित कल्याणप्रद असावी, असा भास झाला.

'सतार वाजवता येत नाही तर हातात कशाला घेतलीस,' असे बोलून फरशीचे दोन घाव रागाने केले त्यांनी जणू काय बाबा त्या द्वारे अशी सूचना करत असावेत की तू विचारल्यावरून सांगितलेला निर्गुण उपासनेचा मंत्र साधत नसेल तर तू तो घेतलास कशाला?

गोकुळाष्टमी कार्यक्रम

सालाबादप्रमाणे यंदाही गोकुळाष्टमी कार्यक्रम दि. २७-८-८६ व २८-८-८६ रोजी साजरा करण्यात आला. बुधवार दि. २७-८-८६ रोजी (श्रावण वद्य ।। ८ ।।) रात्रौ ९ ते १०-०० कलाकारांची हजेरी झाली. रात्रौ १० ते १२-०० श्री. मधुकर गणेश सुर्यवंशी, (संस्थान गवई) यांचे कृष्णजन्म कीर्तन झाले. १२ वाजता कृष्णजन्म झाल्यानंतर शेजारती झाली व प्रसाद वाटण्यात आला.

गुरुवार दि. २८-८-८६ रोजी (श्रावण वद्य ।। ९ ।।) रोजी सकाळी १०-३० ते १२-०० गोपाळकाला व दहीहंडी कार्यक्रम झाला. रात्रौ ९-१५ ते ११-०० श्रींच्या रथाची गावातून मिरवणूक निघाली. मिरवणूक परत आल्यानंतर शेजारती झाली.

एक विचारप्रवर्तक लेख

श्रीसाई उदीचे महत्त्व

श्री. संजीव गजानन चंदने एम्.कॉम.
माणिक कॉलनी, चाळ ३/७,
अहिल्यादेवी चौक, कल्याण-४२१ ३०१.

सर्व प्राण्यांमध्ये हत्ती भलामोठा असला तरी वनराज सिंहाला महत्त्व, पंचपक्वानाचे जेवण असले तरी मिठाला महत्त्व, तर आपल्या शरीरात आत्म्याला महत्त्व. अगदी त्याचप्रमाणे साईबाबांनी ह्या भूतलावर जे काही कार्य केले त्यात उदीला महत्त्व आहे. उदबत्ती/धूप जाळल्यानंतर अथवा प्रज्वलीत अग्नी शांत झाल्यानंतर जी राख उरते त्याला उदी (अंगारा अथवा विभूती) म्हणतात.

शिर्डीला येणाऱ्या भक्तांना साईबाबा प्रसाद म्हणून विभूती देत असत. काही साईभक्त ही उदी कपाळाला लावतात, तर काही व्याधीग्रस्त भक्त उदीचा औषध म्हणून उपयोग करतात. परंतु काही भक्त अशी ही प्रासादीक विभूती (उदी) आपल्या शरीरावर होणाऱ्या जखमांवर लावतात, मग ती जखम शरीराच्या कोणत्याही भागावर झालेली असो. त्याही पुढे जाऊन बोलायचे झाल्यास काही भक्त ही उदी प्रसाद म्हणून भक्षण करतात तर काही पाण्याबरोबर औषध म्हणून घेतात. काही भक्त ही प्रासादिक उदी आपापल्या घरात फुंकरतात. अर्थातच उदीचा वापर कसा करावा हा वैयक्तिक प्रश्न आहे.

तसे पहाल तर मी सुद्धा साईबाबांचा एक उपासक आहे. वर्षातून एकदा शिर्डी येथे जातो. आमचे कुटुंब तसे भाग्यवान कारण प्रत्यक्ष साईनाथांना बघितलेल्या चार व्यक्ती आमच्या कुटुंबात आहेत. त्यापैकी सध्या एक काका आणि आत्या आजही सुखासमाधानाने आपले आयुष्य जगत आहेत. असो! आपल्या समोर आलेल्या भक्तांना प्रसाद म्हणून साईबाबा उदी (अंगारा/विभूती) देत असत. काही व्याधीग्रस्त भक्तांच्या अंगाला साईबाबा स्वतः उदी लावत. संतश्रेष्ठ म्हणून साईबाबांचा जगात लौकिक आहे. साईबाबांनी भक्तांच्या अंगाला विभूती लावली म्हणून आपणसुद्धा आपल्या स्वतःच्या अंगाला विभूती लावायची का? कारण संत हे समोर आलेल्या माणसाचे नैतिक धैर्य वाढविण्याचे काम करतात. उदा. एखाद्या व्याधीग्रस्त भक्ताने जखमेवर साईबाबांची विभूती लावली तर त्याला फार मोठा आधार वाटतो. कारण त्या उदीच्या निमित्ताने त्याचे मानसिक धैर्य वाढते. शास्त्रीय दृष्टीकोनातून बोलायचे झाल्यास उदीच्या निमित्ताने आपल्या शरीरातील रक्तप्रवाहाची गती वाढते. त्यामुळे रोगप्रतिकार शक्ती वाढते. त्याची परिणती म्हणून आजारी माणसाची प्रकृती सुधारते. पण (माझ्या मते) ह्या साठी उदी फक्त कपाळाला लावली तरी चालेल. शरीराच्या सर्वांगाला उदी लावायलाच पाहिजे असे नाही. कारण ज्याची ईश्वरावर नितांत श्रद्धा आहे, त्याचे संरक्षण केवळ ईश्वराच्या स्मरणानेसुद्धा होते. हे तर साक्षात् साईबाबांनीच सांगितले आहे. 'तुम्ही फक्त माझे स्मरण करा, मी तुमच्या सोबतच आहे' किंवा 'तुम्ही माझ्याकडे पहा, मी तुमच्याकडे अवश्य पाहीन' हा साईबाबांचा उपदेश अतिशय साधा आहे. अशा संतश्रेष्ठाचे विचार आपण आचरणात आणायचे की त्यांची उदी सर्वांगाला

अथवा जखमेवर लावण्यात धन्यता मानायची? कारण ही उदी हे रुपक आहे. आपणा सर्वांच्या आयुष्यात येणारी सुखदुःखे ही राखे समान आहेत. ह्या सर्वांची शेवटी राखच होणार आहे. अगदी थोडक्यात सांगायचे म्हणजे, राखेचे मूल्य हे शून्यवत आहे. पण त्या शून्यवत गोष्टी आपणाला मौल्यवान करता आल्या पाहिजेत. सामान्यातून असामान्य असे काहीतरी निर्माण करता आले पाहिजे; असाच त्या 'उदी'चा रुपकात्मक अर्थ आहे. आजपर्यंत होऊन गेलेल्या प्रत्येक संताने काहीतरी ग्रंथनिर्मिती केली आहे. म्हणजे 'ग्रंथ' हे त्यांचे जनसंपर्काचे माध्यम होते. पण साईनाथांनी कोणतीही ग्रंथ निर्माण केला नाही, त्यांचे जनसंपर्काचे माध्यम 'उदी' हे होते. म्हणूनच ही उदी फक्त कपाळाला लावावी असे आग्रही तत्त्वज्ञान आहे. कारण कपाळाला म्हणजे दोन डोळ्यांच्या-भुवयांच्यामध्ये प्रणवाचे स्थान आहे, (अगदी सोप्या भाषेत सांगायचे म्हणजे ॐकाराचे स्थान) ते 'उदी' अथवा 'कुंकूम अक्षता' लावल्याने प्रज्वलीत होते. विशेषतः तीर्थस्थानांचा अंगारा (उदी). तेथूनच आध्यात्मिक प्रगतीला सुरुवात होते. म्हणूनच साईबाबांनी आपल्या समोर येणाऱ्या भक्तांना प्रसाद म्हणून उदी देऊन सामान्यजनांचे नैतिक धैर्य वृद्धींगत करणे, सामान्यजनांना सत्कर्मास प्रवृत्त करणे, उपासनेला प्रवृत्त करणे... इत्यादी अमोल कार्य केले. संतांकडून अशा कार्याला सुरुवात झाली की, सामान्यजनांची सेवाभावी वृत्ती वाढते. अंगी सात्विकता येते. सुसज्जनांचा सहवास लाभतो. असो!

अशी ही प्रासादीक विभूती जर का एखाद्या भक्ताने भावनावश होऊन पायाला झालेल्या जखमेला लावली तर अप्रत्यक्षपणे साईबाबांची उदी पायदळी तुडविल्यासारखेच आहे. श्रीसाईबाबा हे जगप्रसिद्ध संत आहेत. सर्वांनीच जर साईबाबांची उदी अंगाला लावण्याचे अनुभव दिले, तर साईनाथांच्या तत्त्वप्रणालीचा प्रचार बाजूलाच राहील, असे मला वाटते. ह्याच संदर्भात साईबाबा असताना घडलेला प्रसंग बोलका असाच आहे. पायमोजे बनविणाऱ्या एका कारखानदाराला पायमोज्यांना 'साईनाथ पायमोजे' असे नाव द्यायचे होते. त्याप्रमाणे त्याने साईबाबांना विचारले. पण साईबाबा अक्षरही बोलले नाहीत. ते फक्त स्वतःच्या पायांकडे बघत बसले. दुसऱ्या दिवशीसुद्धा असाच प्रसंग घडला. पण ती साईबाबांची इच्छा नव्हती हे साईनाथांच्या नेहमीच्या सहवासात राहणाऱ्यांनी ओळखले. कारण त्यामुळे बाबांचे नाव अप्रत्यक्षपणे पायदळी तुडविले जाणार होते. अगदी त्याचप्रमाणे उदीच्या संदर्भात बोलायचे झाल्यास कमरेच्या खालच्या भागास कोठेही उदी लावू नये असे मला वाटते. किंबहुना आपल्या शरीराचे दोन भाग पडतात. एक कमरेवरचा म्हणजे डोक्यापासून कमरेपर्यंत आणि दुसरा कमरेपासून पायापर्यंतचा. तसेच उभ्या शरीराचे दोन भाग मानले जातात, एक डावा आणि एक उजवा. त्यापैकी उजवी बाजू मूलतः पवित्र आणि जोरकस अशीच असते. म्हणूनच साईबाबांची उदी ही भक्तीभावनेने आपण फक्त कपाळालाच लावावी. (तसा वेदांत उल्लेख आहे.) म्हणजे संतांचे पावित्र्य, उदीचे सामर्थ्य अबाधित राहते. शेवटी आपण सर्वांना साईबाबांनी सांगितलेल्या तत्त्वप्रणालीचा जगभर प्रसार करायचा आहे. त्यासाठी साईबाबांची उदी हे फक्त माध्यम आहे, सर्वस्व नव्हे. हे आपण सर्वांनी मनोमानसी बाळगले पाहिजे.